

Bir Din Eğitimi Materyali Olarak Çocuk İncilleri

Sümevra Bilecik

Arş. Gör., Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü Araştırma Görevlisi
sumeyrabilecik@hotmail.com

Öz

Dünya üzerindeki tüm dinler ilâhi öğretilerini kutsal metinlere dayandırmaktadır. İnsanın mensup olduğu dine ait temel kanunları, hüküm ve yargıları uygun biçimde benimseyip uygulamaya aktarması ancak bu metinleri doğru anlayabilmesiyle mümkündür. Bunun yanında bir dine intisap etmiş kişi, dini, asıl kaynağından öğrenebilmek için muhakkak dini metinlerle iç içe olmak durumundadır. Kutsal metinler, her din için yapısal ve içeriksel farklılıklar gösterse de hepsinin ortak özelliği, kendine has bir üslubu göstermesinin yanında hitap ettiği kitlenin belirli yaşlarla sınırlandırılmasıdır. Günümüzde hem Batı hem de İslam coğrafyalarında, ahlaki ve sosyal yozlaşmanın da etkisiyle dine dönüş hareketi başlamıştır. Bu doğrultuda din eğitimine verilen önemin artmasıyla kutsal metinlerin dili ve anlaşılabilirliği gündeme gelmiştir. Bu çalışmalar çerçevesinde, çocukları dinin kaynağıyla erken yaşlarda muhatap kılmak, dini öğretileri daha net ve Tanrısal ifadelerle anlamalarını sağlamak gayesiyle, vahyin çocukların algı düzeyine uygun hâle getirilmesi hedeflenmiştir. Bu noktadan hareketle çalışmamızda Hıristiyan din eğitimcileri tarafından 'Çocuk İncilleri' temasıyla hazırlanmış yayınlar, içerik, üslup, resimlemeler, oyun ve etkinlikler kapsamında incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda İncil ayetlerinin çocuğun algı düzeyine uygun hâle getirilerek verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Din eğitimi, Ayet, Çocuk, İncil, Materyal

Children's Bibles as a Religious Educational Material

All religions are based on divine doctrines from sacred texts. The basic laws of human beings belong to religion, adopted and implemented in accordance with the terms and judgments, only if it is possible to understand these texts correctly. In addition, people who became believers, have to engage with revelation in order to learn religious doctrines. Sacred texts of every religion differ from others in terms of structure and content. The common points of these texts are that they stick to a certain literary style and that their target group is not of limited age. Nowadays, in both Western and Islamic world, with the increase of moral decline and social corruption, people began the return to religion. With the increasing importance of religious education, the access to and understanding of sacred texts have been in the focus of debates. Within this framework, material is addressed to children at an early age to make the source of religion and religious teachings provide a clearer understanding of the purpose and divine expressions, aimed to make the revelation of children according to the level of perception. In this study, the Christian religion in this direction by educators 'Children's Bibles' publications prepared under the theme, content, style, illustrations, games, and activities were evaluated. A survey of the verses of the Bible has been concluded reviewing what is given for the child according to the level of perception.

Key Words: Religious Education, Verse, Child, Bible, Material

Atıf

Sümevra Bilecik, Bir Din Eğitimi Materyali Olarak Çocuk İncilleri
Marife, Bahar 2014, ss. 9-30

Giriş

Küreselleşen dünyada insani değerlerin kaybolmaya yüz tutması din eğitiminin önemini her geçen gün bir kat daha arttırmaktadır. Günümüzde tüm dünya ülkelerinde din eğitimine yönelik çalışmaların hız kazanması da bu durumun göstergesidir.

Din eğitiminde kullanılacak materyallerin, çocukların yaş gruplarına göre tasarlanmış ve onların anlayabileceği şekilde olması, beklenen hedefe ulaşılmasına yardımcı olacaktır.¹ Bu amaçla hazırlanan çocuk edebiyatı ürünlerinin yanında çocuk İncilleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde Hıristiyan kültüründe, İncil'in, çocuk eğitiminde de oldukça önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu konuda hazırlanan müstakil eserler olduğu gibi dini bilgiler içeren çocuk kitaplarında da İncil ayetleri sıkça yer almaktadır.

Din eğitiminde çocuğun, ayetleri görüp anlayarak tanınması, dinin kaynağına ulaşabilmesi, dini bilgi ve inançlarını sağlam bir şekilde temellendirebilmesi, ancak ayetlerin çocuğun algı düzeyine uygun bir şekilde verilmesiyle mümkündür. Ayetler çocuğa okutulurken çocuğun bilişsel ve duyuşsal düzeylerinin yanı sıra çocuğun, dil gelişimi, ilgi alanları ve bilgi düzeyi de dikkate alınmalıdır. Aksi halde çocuk, ayetleri anlayamadığından, kutsal kitabı erişilmez olarak görecektir, ilerleyen yaşlarda da okuyup anlama çabası sönecektir. Oysa çocuğun bilişsel ve duyuşsal düzeyi dikkate alınarak seçilen ve onun algı düzeyine uygun kelime ve cümle yapıyla verilen ayetler, öğrenmeyi kolaylaştırdığı gibi çocuğun dine ilgisini de canlı tutacaktır.

Günümüz Hıristiyan dünyası bu konunun önemini kavramış olduğundan, bu konu üzerine pek çok araştırma yapılmıştır. Yaptığımız çalışma çerçevesinde incelediğimiz, çocuk İncilleri kategorisiyle çıkan kitaplarda, genelde kıssalar çerçevesinde dini konuların öğretilmesinin amaçlandığı, bu öğretim sırasında ayetlere yer verildiği görülmüştür. Seçilen ayetlerin çocuğun algı düzeyine uygun olmasına dikkat edilmiş ve İncillerin orijinal metinlerinden aynen alıntı yapılmamıştır. Bazen seçilen kelimeler sadeleştirilerek, bazen cümle yapısı basite indirgenerek, anlamı değiştirmemek kaydıyla çocuğun algısına uygun hâle getirildiği anlaşılmaktadır. Çocuğun algısına uygun olarak hazırlanmış din eğitimi materyallerine örnek sunmak amacıyla yola çıkan araştırmamızda özellikle bu hususlar örneklendirilerek ele alınmaya gayret edilecektir.

Araştırmamızda çocuk İncillerinden yazılı ve basılı olanların dışında internet üzerinden yayın yapan online kaynaklar da incelemeye dahil edilmiştir. İncelemeye konu olacak çocuk İncilleri seçilirken, İncillerin hitap ettiği yaş grupları dikkate alınmıştır. 6-12 yaş arası çocuklara yönelik hazırlanmış çocuk İncillerinden örnekler inceleme konusu edilmiştir. Aynı yaş gruplarına hitap eden pek çok çocuk İncili arasından seçim yapılırken, bir çocuk kitabında bulunması gereken; yazıların

¹ Yılmaz, *Çocuklara Meal ve Tefsir Hazırlamanın Gerekliliği ve Örnek Olarak Lokman Suresinin Meal ve Tefsiri*, s. 34.

boyutu, kitabın üslup özellikleri, kitapta kullanılan resimlerin çocuğun yaşına uygunluğu, kitabın renk, kapak, boyut gibi tasarım özellikleri² dikkate alınmış ve bu kriterlere uygun olan çocuk İncilleri tercih edilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın sınırları İncillerin içerik, üslup, resimlemeler, etkinlik ve bilgisayar oyunları yönünden incelenmesi olarak çizilmiştir. Çocuk İncilleri, İncildeki her konuyu kapsamamakla beraber içeriği oldukça geniş kapsamlı olduğundan üslup ve resimlemeler yönünden incelenmesinde yalnızca ilk kitap olan *Yaratılış Kitabı*'ndaki ilk konular ele alınmıştır.

Piyasada bulunan basılmış çocuk İncillerinden beş tanesi araştırmamızın kapsamındayken online kaynaklar da incelemeye dahil edilerek dört web sitesi incelenmiştir. Web siteleri seçilirken arama motorları vasıtasıyla siteye ulaşmanın kolaylığı gözetilmiş ve İncil içindeki öykülerden çoğuna yer veren, etkinlik ve bilgisayar oyunu fazla olanlar tercih edilmiştir. Web siteleriyle birlikte toplam dokuz kaynak, gerekli yerlerde örneklere yer verilerek çalışmanın sınırlarını oluşturmuştur.³

Bizi bu çalışmayı yaparak çocuk İncilleri kategorisinde yayınlanan bu eserleri incelemeye iten sebeplerden biri de ülkemizde son zamanlarda daha fazla değer kazanan ayetle öğretim tekniğidir. Bu tekniğin uygulanmasına müsait, çocuklar için hazırlanmış müstakil eserler, çocuk Kur'an-ı Kerim'leri bulunmadığı gibi okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitaplarındaki ayet çevirileri de çocukların algı düzeyine uygun olmadığı tespit edilmiştir.⁴ Yapılan bu araştırma ile farklı bir bakış açısından hareketle konuya ışık tutulması amaçlanmaktadır.

1. Çocuk İncillerinin İçeriği

Beş adet basılı, dört adet internet kaynağı kullanarak yaptığımız çalışmada, seçtiğimiz tüm kaynaklarda, konuların, yetişkinlerin okudukları İncillerdeki sıralama dikkate alınarak verildiği görülmüştür. İncelenen çocuk İncillerinde, kitapla-

² Yılmaz, *age*, s. 37-41.

³ Araştırmada kullanılan kaynak kitaplar ve yazarları şöyledir:

Anonim, *Mother Stories From Old Testament*, Henry Altemus Company, Philadelphia 2005.

Desmond Tutu, *Children of God Storybook Bible*, Zondervan Publishing, Michigan 2010.

Henry Sherman ve Kent Charles, *The Children's Bible*, www.gutenberg.org/ebooks/23580 (Erişim Tarihi: 11.12.2012).

James Harrison, *My Little Picture Bible*, D&K Publishing, Newyork 2005.

Marie Helene Delval, *Reader's Digest Bible for Children- Timeless Stories From Old and New Testaments*, Joshua Morris Publishing, Newyork 1995.

Araştırmada kullanılan web sitelerinin adresleri şöyledir:

<http://www.bibleforchildren.org/languages/turkish/home.php>

<http://www.biblegateway.com/>

<http://www.jesusandkidz.com/>

<http://kids.ochristian.com/>

<http://www.readbibleonline.net/>

<http://us-en.superbook.cbn.com/>

Araştırma süresince faydalanılan web sitelerinin hepsinin son erişim tarihi 11.12.2012'dir.

⁴ Bilecik, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 4. ve 5. Sınıf Ders Kitaplarındaki Ayet Çevirilerinin Öğrenci Algı Düzeylerine Göre İncelenmesi*, s. 192-194.

rın hedef aldığı çocukların yaş grubuna göre konular seçilmiştir. Tüm yaş grupları için hazırlanan İncillerde ortak konular peygamber kıssalarıdır. Evrenin yaratılışı hikayesi, Adem ile Havva, Nuh, İbrahim, Yakup, Musa, Davud, Süleyman, Yunus, Danyal ve İsa'nın doğumu tüm çocuk İncillerinde mevcuttur.

İncillerin hazırlanmasında çocukların bilişsel düzeyleri dikkate alınmıştır. İncelediğimiz çocuk İncillerinin daha küçük yaş grubu düzeyinde hazırlanmış olan *Children of God Storybook Bible, My Little Picture Bible ve Reader's Digest Bible for Children* isimli çocuk İncillerinde *Yaratılış Kitabı*'nın 4 ve 5. ayetleri verilmezken daha büyük çocuklar için hazırlanmış olan *Mother Stories From the New Testament ve Mother Stories From the Old Testament, The Children's Bible* isimli çocuk İncillerinde bu ayetlere yönelik anlatım mevcuttur. *Yaratılış Kitabı*'nın 4 ve 5. ayetlerinde Habil ile Kabil'den bahsedilmektedir.⁵ Yedi ile on iki yaş arası çocukların korkuları kendilerine bedensel bir zarar gelmesi, gasp, kaçırılma, yakınların ölümü gibi olaylar etrafında toplandığı göz önünde bulundurulursa Habil ile Kabil kıssasının somut işlemler dönemindeki çocukların duygusal gelişimini olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülebilir.⁶ Bu durum dikkate alındığında, kanaatimizce Habil ile Kabil kıssasının verilmemesi uygun olmuştur. Daha büyük yaş gruplarındaki çocuklar, bu olaydan ahlaki çıkarımlarda bulunabileceklerinden onlar için bu öykünün uygun bir dille verilebileceği düşünülmektedir.

Eski Ahit'te Yaratılış Kitabı'nın 10-11. bablarında Nuh (a.s.)'in oğulları ve onların çocuklarından bahsedilmektedir. İlgili bölümde, Nuh'un torunlarından, onların yaşayıp gezdikleri yerlerden, kaç yıl yaşadıklarından detaylı bir şekilde bahsedilmiştir. *Yaratılış Kitabı*'nın bu bölümleri hiçbir çocuk incilinde mevcut değildir. Çünkü gerek konunun özü gerekse kullanılan dilin çocuk için oldukça karmaşık olabileceği görülmüştür. Anlatım dilinin çocuğa uygun hâle getirilebileceği düşünülse bile konunun içeriği hakkında fikir vermesi açısından mevzu edilen bablardaki ayetlerden örnek verecek olursak:

*"Nuh'un oğulları Ham, Sam ve Yafet'in öyküsü şudur: Tufandan sonra bunların birçok oğlu oldu. Yafet'in oğulları; Gomer, Magog, Meday, Yâvan, Tuval, Meşek, Tiras. Gomer'in oğulları: Aşkenaz, Rifat, Togarma. Yâvan'ın oğulları: Elişa, Tarşış, Kittim, Rodanim. Yâvan'ın oğulları: Elişa, Tarşış, Kittim, Rodanim. Kıyılarda yaşayan insanların ataları bunlardır. Ülkelerinde çeşitli dillere, uluslarında çeşitli boylara bölündüler. Ham'ın oğulları: Kûş, Misrayim, Pût, Kenan. Kûş'un oğulları: Seva, Havila, Savta, Raama, Savteka. Raama'nın oğulları: Şeva, Dedan. Kûş'un Nemrut adında bir oğlu oldu. Yiğitliğiyle yeryüzüne ün saldı. Rabbin önünde yiğit bir avcıydı. 'Rabbin önünde Nemrut gibi yiğit avcı' sözü buradan gelir."*⁷

Görüldüğü üzere ayetler içerisinde birçok isim ile bunların akrabalık bağlarından bahsedilmektedir. Çocuk, ilgi alanına girmeyen, gözlemleyemeyeceği, hayatında ilke edinip kullanamayacağı, somut örneklerle açıklayamayacağı konuyu an-

⁵ *Eski Ahit, Yaratılış, 1/4-5.*

⁶ Gander ve Gardiner, *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, s. 414.

⁷ *Eski Ahit, Yaratılış, 10/1-9.*

lamakta güçlük çekeceği gibi bu bilgiye sahip olması çocuğa eğitimi açısından bir şey kazandırmayacaktır.

Eski Ahit'te konu, Nuh'un torunlarının yaşayıp yerleştikleri yerlerden Sodom ve Gomore halkına, Lut kavmine bağlanmıştır. 12-18. bablardaki konu budur.⁸ Bu konu, küçük yaş grupları için hazırlanan İncillerde geçmemektedir. Örneğin: *Children of God Storybook Bible* başlığıyla yayınlanan çocuk incilinde Hz. Nuh ve tufan olayından bahsedildikten sonra İbrahim kıssası verilmiştir.⁹ Daha büyük yaş grubundaki çocuklar için hazırlanmış İncillerde ise, Lut kavminden bahsedilen bölümler mevcuttur. Ancak *Eski Ahit*'te, İbrahim'in yeğeni Lut'un yanına geldiğinden, orada yaşanan bazı olaylardan oldukça detaylı bir şekilde bahsedilirken, çocuklar için hazırlanmış İncillerde, kısaca Lut'un yaşadığı toplumun sapmış, yoldan çıkmış olduğu için Tanrı Yehova'nın melekleri göndererek karısı ve kızlarını alıp oradan uzaklaşmasını öğütlediğinden bahsedilmiştir. Örneğin:

*"Sodom ve Gomore şehrinde yaşayan insanlar oldukça ahlaksızdı. Bu yüzden Tanrı bu şehri yok etti. Tanrı şehri yok etmeden önce İbrahim'in yeğeni ve Sodom'da yaşayan Lut'a iki melek gönderdi. Melekler ona aceleyle; 'Haksızlığa uğrayarak yanıp kül olmamak için karını ve kızlarını alıp buradan uzaklaş.' dediler. Lut, Zoar adındaki küçük şehre sığınmak için karısı ve kızlarıyla kaçacak kadar zaman vermeleri için yalvardı. Onlar Zoar'a girerken, melekler onları uyardı: 'Asla arkanıza bakmayın'. Karısı arkasına dönüp baktı ve tuzdan bir sütuna dönüştü. Sodom yanıp kül oldu. Lut, böylesi ahlaksız bir şehre yerleşmekle hata etti ve tüm zenginliğini ve karısını bu şehirden kaçarken kaybetti."*¹⁰

Aynı anlatım tarzını, kıssanın geçtiği diğer çocuk İncillerinde de görmek mümkündür. Henry Sherman ve Charles Kent tarafından hazırlanan *The Children's Bible*'de Lut'un ailesiyle birlikte kaçtığından ve şehrin yok edildiğinden bahsedilmektedir.¹¹ *Eski Ahit*'te *Yaratılış Kitabı*'nın 19. babında, Lut (a.s) ve kendisiyle birlikte Sodom'dan kaçan iki kızının Zoar kentinde dağdaki bir mağaraya yerleştiği, burada kızlarının evlenebileceği kimse olmadığı için soylarını devam ettirmek düşüncesiyle kızların babalarına şarap içirerek ondan iki erkek çocuk dünyaya getirdiği anlatılmaktadır.¹² İncelediğimiz çocuk İncillerinin hiç birinde bu babdaki ayetler yer almamaktadır. Böyle bir konu çocuğun ahlaki gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir.

Eski Ahit'te yer bulmuş konulardan bir diğeri de Hz. İbrahim ve onun farklı eşlerinden olan çocuklarıdır. İbrahim (a.s)'ın eşlerinden biri Sare, diğeri Hacer'dir. Bunların dışında İbrahim (a.s)'ın cariyelerinin konu edildiği İncil ayetleri de vardır.¹³ Burada dikkatleri çeken nokta *Eski Ahit*'teki;

⁸ http://www.readbibleonline.net/?page_id=77 (Erişim Tarihi: 20.11.2012).

⁹ Tutu, *Children of God Storybook Bible*, s. 11.

¹⁰ Anonim, *Mother Stories From Old Testament*, s. 14.

¹¹ Sherman ve Kent, *The Children's Bible*, s. 14.

¹² http://www.readbibleonline.net/?page_id=78 (Erişim Tarihi: 20.11.2012).

¹³ Bk. *Eski Ahit*, *Yaratılış*, 20,21, 22.

"Ne var ki Sara Mısır'lı Hacer'in İbrahim'den olma oğlu İsmail'in alay ettiğini görünce İbrahim'e 'Bu cariyeyle oğlunu kov' dedi. 'Bu cariyenin oğlu oğlum İshak'ın mirasına ortak olmasın'. Bu İbrahim'i çok üzdü. Çünkü İsmail de öz oğluydu. Ancak Tanrı İbrahim'e 'Oğlunla cariyen için üzülme' dedi. 'Sara ne derse onu yap. Çünkü senin soyun İshak'la sürecektir. Cariyenin oğlundan da bir ulus yaratacağım, çünkü o da senin soyun"¹⁴ ayetleridir. Bu ayetlerde İsmail (a.s) ve Hacer'in yaşadıkları yerlerden uzaklaştırılmalarının sebebi olarak, İshak'ın mirasına ortak olmamaları kaygısı görülmektedir. *Eski Ahit*'in ilgili bölümleri incelendiğinde Hz. İsmail ve onun soyuyla ilgili detaylı bilgi verilmeyenken, İshak'tan detaylı biçimde bahsedildiği görülmektedir. Bu konu araştırmamızın sınırları dışında olmakla birlikte Hıristiyan ilahiyatından kaynaklandığını düşündüğümüz durum çocuk İncillerine de yansımıştır. Çocuk İncillerinde, Hz. İbrahim'in yaşlıyken çocuk sahibi olmasından, o çocuğun İshak olduğundan bahsedilmiş, konu ile ilgili ayet, kıssanın anlatılmasının ardından şöyle verilmiştir: "Gökyüzüne bak ve yıldızları saymaya çalış, onlar kadar çok toruna sahip olacaksın." (Genesis, 15/5)¹⁵

Eski Ahit'te yer almakla beraber çocuk İncillerinde konu edinmeyen bablardan bir diğeri de 29-37. bablardır. Bu babların genel konusu Yakup'un eşleri ve onlardan olan çocuklarıdır. Örneğin; *Yaratılış Kitabı*'nın 34. babında Yakup'un kızı Dina, yörenin kadınlarını ziyarete gittiğinde, yörenin beyinin tecavüzüne uğramakta bunun intikamı olarak ise, Yakup'un oğulları şehri yağmalayıp kadın ve çocuklarını almaktadır.¹⁶ Söz konusu babda, cinsel içerikli pek çok konudan bahsedilmekte, üstelik tüm bu unsurlar peygamber olarak olumlu bir rol model oluşturması beklenen isimlerde bir araya gelmektedir. Şüphesiz ki bu ayetlerin çocuklara okutulması oldukça sakıncalı olacaktır. Cinsel gelişim krizleri ve cinsellik eğitimi çocuklar için hassasiyetle üzerinde durulması gereken bir konudur. Cinsellik eğitimi verilirken çocuğun sorduğu sorulara cevap vermemek yanlış olduğu gibi bilişsel ve duyuşsal düzeyi dikkate alınmadan verilen cevaplar da olumsuz sonuçlar doğuracaktır.¹⁷ Bu durum, gerek basılı gerekse online kaynaklarda söz konusu babların neden verilmediğini açıklamaktadır.

Çocuk İncillerinde *Eski Ahit*'in ilk kitabı olan *Yaratılış Kitabı* ve bu kitabın bölümlerini incelediğimizde, çocukların gelişim özelliklerine ve genel ahlak kaidelerine uygun olmayan hiçbir ayetin veya bölümün verilmediğini görmekteyiz. Çocuklar için hazırlanan İncillerde seçilen konuların hepsi öyküleyici anlatım tarzında verilmeye uygun, peygamber kıssalarıdır. Kutsal kitaplarda kıssaların anlatılmasının amaçlarından biri de geçmişte yaşanmış insanlığa ibret verici olayların bildirilerek ders alınmasını sağlamaktır. İncilde geçen ve bu amaca hizmet eden kıssalar konu yönünden uygunluğuna dikkat edilerek verilmiştir. Yukarıda açıkladığımız üzere *Eski Ahit*'te yer almakla beraber çocuklara verilmeyen ayetlerin içe-

¹⁴ *Eski Ahit*, *Yaratılış*, 21/9-13.

¹⁵ Harrison, *My Little Picture Bible*, s. 21.

¹⁶ *Eski Ahit*, *Yaratılış*, 34.

¹⁷ Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi*, s. 126-127.

rik yönünden ortak noktası, Hıristiyan ilahiyatında yeri olmasına rağmen genel ahlak kaidelerine uygun olmayan unsurlar içermesidir.

İncelediğimiz çocuk İncillerinden birçoğunda konu ile ilgili ayetler kısasa sonunda ve üslup bakımından çocukların anlayabileceği düzeye indirgenerek verilmiştir. James Harrison tarafından hazırlanan *My Little Picture Bible* adlı kitap buna örnektir. Online kaynaklarda ise kıssaların içerisinde ayetlerin tırnak içerisinde ve çocukların bilişsel düzeyine uygun hâle getirilerek verildiğini görmekteyiz. www.jesusandkidz.com, www.bibleforchildren.org gibi adresler bu örneklerin görülebileceği kaynaklardır. Bunun dışında incelenen kaynaklardan hepsinde, anlatılan kıssanın kutsal kitabın hangi bölümünde yer aldığı bölüm başında zikredilmiştir.

2. Çocuk İncillerinde Üslup

Çocuk İncillerinde ayetler, kıssalar çerçevesinde ele alınmaktadır. İncelediklerimizden *Reader's Digest Bible for Children*, *Children of God Storybook Bible*, *Children of Bible*, *Mother Stories From the New Testament* ve *Mother Stories From the Old Testament* isimli İnciller içerisinde ayetler, kıssanın içerisinde yer alırken, *My Little Picture Bible* başlıklı İncilde ayetler çocuklara uygun tercümeyle kıssaların sonunda verilmiştir. Bu yapılırken ilgili bölümün başlığı altında konunun hangi ayetler ile ilgili olduğu ve ayetlerin bulunduğu babın ismi yer almaktadır. Çalışmamızın bu başlığında, incelediğimiz tüm çocuk İncillerinde yer alan ortak konulardan birkaçını üslup özellikleri yönünden incelemekle yetineceğiz. Çocuk İncillerinde geçen tüm konuların incelenmesi çalışmanın sınırlılığı nedeniyle mümkün olmadığından, ilk üç konu olan evrenin yaratılışı, Adem ile Havva ve Nuh kıssası ile bunlarla ilgili ayetlerin yer aldığı bölümlerin üslup incelemesi yapılmıştır.

İncelenen çocuk İncillerinin hepsinde bahsedilen ilk konu, İncil'in ilk babı olan 'Yaratılış'tır. Bu babdaki ilk üç ayetin çevirisi ise şöyledir: "Tanrı başlangıçta göğü ve yeri yarattı. Yeryüzü boş ve ıssızdı, engin karanlıklarla kaplıydı. Tanrının ruhu suların yüzeyinde dalgalanıyordu. Tanrı ışık olsun dedi ve ışık oldu."¹⁸ Öyküleyici anlatım tekniğinin kullanıldığı çocuk İncillerinde bu üç ayetin mevcut olduğu görülmektedir. *Reader's Digest Bible for Children* adlı kitap; "*Tanrı başlangıçta göğü ve yeri yarattı. Yeryüzü boştu ve karanlıkla kaplıydı ve Tanrının ruhu suların üzerinde yüzüyordu.*" şeklindeki ayetlerle başlamaktadır.¹⁹ *My Little Picture Bible* adlı çocuk incilinde ise ilk ayetlerin konu edildiği bölüm şöyle başlamaktadır: "*Başlangıçta hiçbir şey yoktu, görülecek, dokunulacak, görülecek hiçbir şey... Karanlık, soğuk ve boşluk vardı. Tanrı ışık olsun dedi ve karanlık, parlak bir ışıkla doldu.*" Aynı kitapta, sayfanın bitiminde; *Eski Ahit*'in ilk ayeti orijinalliği korunarak; "*Tanrı başlangıçta evreni yarattı.*" ifadesiyle verilmektedir.²⁰ Başka bir örnek verecek olursak: "*Tanrı*

¹⁸ http://www.readbibleonline.net/?page_id=8 (Erişim Tarihi: 19.11.2012).

¹⁹ Delval, *Reader's Digest Bible for Children-Timeless Stories From Old and New Testaments*, s. 10.

²⁰ Harrison, *age*. s. 6.

başlangıçta yeri ve göğü yarattı, evren henüz şekillenmemişti. Tanrı ışık olsun dedi ve ışık oldu."²¹ Yukarıda örneğini verdiğimiz dört çocuk İncilindeki ortak üslup özelliği; Tanrı'nın yaratıcılığı vurgulanırken *Eski Ahit*'in orijinalinde yer alan "engin" "karanlık" ifadesinin yerine "boşluk", "karanlık" ve "soğuk" kelimelerinin kullanılarak pekiştirilmiş anlamın sadeliğidir. Üçüncü ayet olan "*Tanrı ışık olsun dedi ve ışık oldu*" ifadesinin aynen alıntılanmış olduğu görülmektedir.

Yaratılış Kitabı'nın ikinci bölümünde, Tanrı'nın evreni yarattığına inanılan yedi günlük süreç anlatılmaktadır. Buna göre; Tanrı birinci gün ışığı yarattı, ikinci gün göğü yerden ayırdı, üçüncü gün kara ve denizleri, dördüncü gün gök cisimlerini, beşinci gün karada ve denizde yaşayan canlıları, altıncı gün insanı yarattı, yedinci günü ise kutsadı ve o gün dinlendi.²² Çocuk İncillerinde de bu sıra takip edilirken anlatımda evrenin güzelliğine dikkat çeken kelimeler kullanılmaktadır. Yukarıdaki sıra takip edilirken basit cümle yapısı kullanılmakta, sıralı ya da birleşik cümle yapısına rastlanmamaktadır. Aynı konu içerisinde yukarıda verdiğimiz özellikler tüm İncillerde ortaktır. Bir örnek verecek olursak:

*"Başlangıçta Tanrı'nın büyük sevgisinden başka hiçbir şey yoktu; ağaçlar, kuşlar, hayvanlar, gökyüzü, deniz... Sadece karanlık... Bu sevgi sonucunda Tanrı ışık olsun dedi. Gündüz ve ardından gece oldu. İlk gün böyle tamamlandığında Tanrı gülmüsedü ve güzel olduğunu düşündü. İkinci gün Tanrı, bulutların yüzebildiği ve rüzgârların esebildiği gökyüzü olsun dedi. Gökyüzü parlak, mavi ve güzeldi. Üçüncü gün Tanrı, suları bir araya toplayarak okyanus olsun dedi ve kara ortaya çıktı. Sonra Tanrı, uzun ağaçlar ve kısa, güzel çimlerle dünyayı daha göz kamaştırıcı hâle getirmeye karar verdi. Sonra ilk çiçek tüm görkemiyle açıldı."*²³

Yukarıdaki anlatımda cümle yapısı sade olmakla beraber evrenin güzelliğine dikkat çekildiği görülmektedir. Böyle bir anlatım tarzının çocuğu Tanrı'nın yaratıcılığına hayran bırakması, Tanrı'nın yüceliğini ona kabul ettirmesi bakımından oldukça etkili olduğu söylenebilir. Bu betimlemelerle evrenin yaratıcısının Tanrı olduğunun düşündürülmesi, okul öncesi çocukta olan ve doğal olguların yapay yollarla oluştuğuna yönelik inanç anlamına gelen artifikalizm düşüncesinden uzaklaşmasına da yardımcı olacaktır.²⁴

Yaratılış babında yer alan konulardan birisi de Adem ile Havva'nın işledikleri günah ve bunun sonucunda çekmek zorunda kaldıkları cezadır. Bu konu çocuk İncillerinde de işlenmiştir. *Eski Ahit*'e göre Tanrı, Aden bahçesinin ortasında yer alan iyiyi ve kötüyü bilme ağacının meyvesinden yemelerini Adem ile Havva'ya yasaklamış, o meyveden yerlerse ölecekleri konusunda onları uyarmıştır. Fakat yılan, Havva'yı kandırmış, Havva'nın teklifi ile Adem de ağaçtaki meyveden yemiştir. Bunun sonucunda Tanrı, yılanı hayatı boyunca yerde sürünerek toprak yeme, Havva'ya çocuk doğururken acı çekme, Adem'e ise toprak onlar yüzünden lanet-

²¹ <http://kids.ochristian.com/Childrens-Bible/The-Story-Of-Creation.shtml> (Erişim Tarihi. 24.11.2012).

²² *Eski Ahit*, Yaratılış, 2/1-4.

²³ Tutu, *age*, s. 7-8.

²⁴ Yapıcı - Yapıcı, "Çocukta Bilişsel Gelişim", s. 45

lendiği için hayatı boyunca topraktan bir şey elde etmek için alın teri dökme cezası vermiştir.²⁵ Hıristiyan ilahiyatında yer bulan ilk günah inancının kökeni olan bu ayetler çocuğa öğretilirken hassasiyet gösterilmesi gerekmektedir. Suçluluk duygusu altında ezilen çocuğun dine ilgisi sönebilir, günahkârlık olgusundan dolayı olumlu kişilik özellikleri geliştirme çabasından uzaklaşabilir. Çocuk İncillerinde bu konuda hassasiyet gösterildiği görülmektedir. Anlatım gerek üslup bakımından gerekse konunun özünde yer almakla beraber çocuğun bilişsel düzeyine aykırı olması bakımından uygun olmayan öğelere yer verilmemiştir. Çocuk İncillerinden bir örnekle açıklayacak olursak:

“Bahçede yaramaz bir yılan yaşardı. Yılan Havva’ya; ‘Bu ağacın meyvesinden yersen, Tanrı gibi olacak, her şeyi bileceksin.’ dedi. Meyve olgun ve suluydu. Havva bir tane kopardı ve tadına baktı, sonra Adem’e uzattı, Adem de yedi. Meyveyi çiğnedikçe tadı kötüleşti ve Adem ile Havva’nın yüzlerindeki gülümseme kayboldu. Tanrı bahçeye yürüdü ve seslendi: ‘Adem, Havva neredesiniz?’ Adem ile Havva saklanmışlardı. Korkmuşlardı çünkü Tanrıya isyan etmişlerdi. Tanrı: ‘Neden benden saklanıyorsunuz? Bahçenin ortasındaki ağacın meyvesinden mi yediniz?’ dedi. Adem: ‘Bana bunu Havva yaptırdı’ dedi. Havva: ‘Bana bunu yılan yaptırdı’ dedi. Tanrı hayal kırıklığına uğramıştı. Onlar isyan etmiş, özür de dilememişlerdi. Tanrı, yılanı, Adem ve Havva’yı muhteşem bahçesinden uzaklaştırarak cezalandırdı. Bundan sonra onlar, meyve yetiştirmek için çalıştılar fakat Tanrı yine de onları sevdi ve nereye giderlerse gitsinler onları izlemeye devam etti.”²⁶

Görüldüğü üzere Adem ile Havva’nın günahı karşılığında Tanrı’nın onları cezalandırdığından bahsedilmiş, fakat yine de onları sevdiğileri yönüne vurgu yapılmıştır. *Eski Ahit*’te geçen; *“Tanrı, kadına: ‘Çocuk doğururken sana çok acı çektireceğim, ağır çekerek doğum yapacaksın”* dedi. Veya *“Tanrı onu (Adem’i) kovdu.”²⁷* gibi ifadeler yer almamaktadır. Çünkü bu ifadeler okunduğunda Tanrı merhametsiz ve Adem ile Havva’nın hatasının cezasını tüm insanlara çektiren adaletsiz bir varlık gibi algılanabilmektedir. Oysa somut işlemler dönemindeki çocuklar Allah’a tam bir güven içinde bağlanma, inanma eğilimindedirler ve bu eğilimin uygun din eğitimiyle desteklenmesi gerekmektedir.²⁸

Yukarıdaki örnektekinden daha büyük bir yaş grubuna hitap eden İncillerde, konu daha detaylı işlenmiş ve *Eski Ahit*’teki işlenişe yakın olmakla beraber üslup özelliği bakımından daha sade bir şekilde verilmiştir. Örneğin:

“Tanrı bahçeye geldi. Adam ve kadın, Tanrı’nın sesini duyunca ağaçların arkasına saklandılar. Tanrı, adama seslendi; ‘Neredesin?’ Adam cevap verdi; ‘Saklanıyorum çünkü çıplağım.’ Tanrı; ‘Bunu nasıl biliyorsun, yoksa yasaklanmış ağaçtan mı yedin?’ dedi. Adam; ‘Bunu bana Havva yaptırdı’ dedi. Havva; ‘Beni yılan kışkırttı.’ dedi. Tanrı, yılanı: ‘Bunu yaptığın için lanetli olacaksın. Sürüneceksin ve pis şeyler yiyeceksin.’ dedi. Tanrı, adam ve kadına: ‘Yasaklanmış ağacın meyvesinden yediğiniz için

²⁵ *Eski Ahit, Yaratılış, 2/3.*

²⁶ Tutu, *age.* s. 11.

²⁷ *Eski Ahit, Yaratılış, 3/16-24.*

²⁸ Ay, *Çocuklarımıza Allah’ı Nasıl Anlatalım*, s. 41.

acı çekeceksiniz ve kendinize bakabilmek için çok çalışacaksınız. Sonra ölecek ve toza dönüşeceksiniz.’ dedi. Tanrı adam ve kadına hayvan derilerinden kıyafetler giydirdi ama onları bahçeden uzaklaştırdı. Adam kadının yanında yaşadı ve onu ‘hayat’ diye çağırdı. Çünkü o yaşayan her şeyin annesidir.”²⁹

Yukarıdaki satırları incelediğimizde, olay tam olarak anlatılmakla beraber *Eski Ahit*’teki sert ifadelerin yer almadığı, sadece onların cezalandırıldığından bahsedildiğini görmekteyiz.

Konuya verilen başlıklar da çocukların asli günah olgusundan dolayı dine karşı olumsuz bir tutum geliştirmelerine engel olacak şekildedir. İncelediğimiz kaynaklarda konuya verilen başlıklar şöyledir: Eden Bahçesi,³⁰ Adem ile Havva Eden Bahçesinde,³¹ Yanlış Yapsak Bile Tanrı Bizi Sever,³² Adem ile Havva,³³ İlk İsyan,³⁴ İnsanların Üzüntüsünün Başlangıcı.³⁵ Konu için seçilen başlıklarda kullanılan anlatım konunun nasıl işlendiği hakkında da fikir vermektedir. Başlıkları, içerik ve üslup özelliğini bu kısma için birlikte değerlendirecek olursak; Adem ile Havva’nın günah işlediği ve bunun üzücü bir durum olduğu belirtilmekle beraber, Tanrı’nın onları sevmeye devam ettiği, cezalandırsa bile onları gözetmeye devam ettiği verilerle, sevecen bir Tanrı imajı çocukların anlayabileceği bir dille anlatılmıştır.

Yaratılış Kitabı’nın 5. bölümündeki ayetlerde Nuh’un soyu detaylı bir şekilde tanıtılmıştır. Çocukları, çocuklarının ve torunlarının kaç yaşında oğulları olduğundan ve ne kadar yaşadıklarından, çocukların ve torunların isimleriyle bahsedilirken³⁶ çocuk İncillerinde bu bölüm yer almamaktadır. Bu bölümden sonra 6, 7, 8 ve 9. bölümlerde tufandan bahsedilmektedir. *Eski Ahit*’in önceki bölümlerinde olduğu gibi burada da Tanrı’ya ait insancıl özellikler yer almaktadır.

“Rab baktı, yeryüzünde insanın yaptığı kötülük çok, akli fikri hep kötülükte. İnsanı yarattığına pişman oldu, yüreği sızladı. ‘Yarattığım insanları, hayvanları, sürüngenleri, kuşları yeryüzünden silip atacağım. Çünkü onları yarattığıma pişman oldum’ dedi.” (*Eski Ahit*, *Yaratılış*, 6/5-7) ayetlerinde görüldüğü üzere yarattığı düzenden, insanların hataları yüzünden pişman olan bir Tanrı tasavvuru çocuğun zihninde oluşturulmaya çalışılan sevgi odaklı Tanrı imajıyla çelişeceğinden çocuk İncillerinde bu ayetlere yer verilmemiştir.

Çocuk İncillerinde konu yine öyküleyici anlatım tarzıyla işlenmiştir. *Eski Ahit*’te olduğu gibi Tanrı’nın pişmanlığından değil insanların kötülüğüne ve Tanrı’nın bu duruma üzüldüğüne değinilmiştir. “*Tanrı üzgündü. Yarattığı güzel dünya kötü insanlarla dolmuştu. Bu yüzden aceleyle fıskıran dolup taşan bir taşkınla her*

²⁹ Delval, *age*. s. 26.

³⁰ Harrison, *age*. s. 10.

³¹ Delval, *age*. s. 20.

³² Tutu, *age*. s. 10.

³³ Anonim, *age*. s. 7.

³⁴ Sherman, *age*. s. 5. ve <http://kids.ochristian.com/Childrens-Bible/The-First-Disobedience.shtml> (Erişim Tarihi: 28.11.2012).

³⁵ <http://www.bibleforchildren.org/languages/turkish/stories.php> (Erişim Tarihi: 28.11.2012).

³⁶ *Eski Ahit*, *Yaratılış*, 5/3-32.

şeyi silip süpürmeye karar verdi, Nuh ve ailesi hariçti. Onlar yeryüzünde kalan son iyi insanlardı.”³⁷ *Children of God Storybook Bible* başlıklı çocuk incilinde yine Tanrı'nın insanların durumundan dolayı üzüldüğü şu cümlelerle anlatılmıştır:

*“Uzun zaman önce insanlar kavga etmeye, birbirlerine zarar vermeye başladı. Tanrı yarattığı güzel dünyadan zevk almıyor olmalarından dolayı açladı. Sonra dedi ki: ‘Yeni bir başlangıç yapmalıyım. Tüm dünyayı kaplayacak bir tufan göndereceğim.’ Ama Nuh adındaki adam iyi yürekli ve dürüsttü.”*³⁸

Bu örnekte de Tanrı'nın insanları yaratmış olmasından dolayı pişman olduğuna değil insanların bu güzel yerden zevk almamalarından ve birbirlerine zarar vermelerinden dolayı ağlamasına değinilmiştir. Bu tasavvura göre Tanrı, insanların iyiliğini isteyen, onlar iyi olmadığında bu duruma üzülen bir varlıktır. Çocuk İncillerinde *Eski Ahit*'de bahsedildiği gibi Tanrı'nın pişmanlığına değinen şöyle bir örnek mevcuttur:

*“Kadın ve erkeklerin sayısı arttı, tüm dünyaya yayıldılar ve Tanrı onların ahlaksızlaştığını gördü. Onları yarattığımdan dolayı üzgün olduğum için onları yeryüzünden sileceğim. İnsanları ve hayvanları, küçük büyük tüm yaratılmışları, gökyüzündeki kuşları bile... Ama yeryüzünde iyi bir adam vardı, adı Nuh'tu.”*³⁹

Yukarıdaki çeviri *Eski Ahit* ile benzemekle beraber birebir aynı da değildir. Daha önce çevirisini verdiğimiz söz konusu ayette; *“İnsanları yarattığına pişman oldu, yüreği sızladı.”* *“Yarattığım insanları, hayvanları, sürüngenleri, kuşları yeryüzünden silip atacağım. Çünkü onları yarattığıma pişman oldum”* ifadelerine rastlanmaktayken yukarıda daha sade bir şekilde insanlar, hayvanlar, kuşlar bile denilerek anlatım zenginleştirilmek istenmiştir. Tanrının kendi soyunu yarattığı için pişman ve üzgün olduğunu düşünmesi çocuğu, suçluluk duygusu hissedebileceğinden dolayı, olumsuz etkileyecektir. Ancak bu düşünceye ulaşılmasını engellemek maksadıyla Nuh (a.s) döneminde yaşayan insanların ahlaksızlaştığı, kötü insanlar oldukları belirtilmiştir. Ardından verilen ‘Nuh iyi bir adamdı’ gibi ifadeler çocuğu, Tanrı'nın gazabının yalnızca kötü insanlara yönelik olacağı düşüncesine ulaştırabilir. Çocuk İncillerinde kıssanın devamında Nuh, ailesi ve hayvanlardan bir çift gemiye binerek kurtulmaktadır. Kırk gün boyunca yağmur yağmasına rağmen dünya yüz elli gün sular altında kalmıştır. Yağmur durup gemi karaya oturduktan sonra Nuh ve ailesi bu yeni yere yerleşmiştir. Ardından Tanrı bir daha insanları bu şekilde yok etmeyeceğine dair söz vermiştir. Bu konu *Eski Ahit*'te şöyle ifade edilir: *“Güzel kokudan hoşnut olan Rab içinden şöyle dedi: İnsanlar yüzünden yeryüzünü bir daha lanetlemeyeceğim. Çünkü insan yüreğindeki eğilimler çocukluğundan beri köttür. Şimdi yaptığım gibi bütün canlıları bir daha yok etmeyeceğim. Dünya durdukça ekin ekmek, biçmek, sıcak soğuk, yaz kış, gece gündüz hep var olacaktır diye Tanrı, Nuh'la anlaşma yapar.”*⁴⁰ Çocuk İncillerinde Tanrı'nın Nuh ile yaptığı anlaşmanın geçtiği bu ayetler anlatılırken bu anlaşmanın göstergesi olan gökkuşağının görül-

³⁷ Harrison, *age*. s. 14.

³⁸ Tutu, *age*. s. 13.

³⁹ Delval, *age*. s. 30.

⁴⁰ *Eski Ahit*, Yaratılış, 8/21, 22.

düğünden bahsedilmektedir. Bir örnek verecek olursak: “*Evreni bir daha bir tufan göndererek yok etmeyeceğime söz veriyorum*’ dedi Tanrı. Hemen sonra Tanrı bize bu sözünü hatırlatmak için gökkuşağını gökyüzüne yerleştirdi.”⁴¹ *Eski Ahit*’teki ‘yeryüzünü bir daha lanetlemeyeceğim’ ifadesi ‘evreni bir daha bir tufan göndererek yok etmeyeceğime söz veriyorum’ şeklinde yer almıştır. *Reader’s Digest Bible for Children* adlı çocuk İncilinde; “*Tanrı dedi ki: ‘Bir daha asla insanların kötülüğü yüzünden yeryüzünü yok etmeyeceğim. Dünya durduğu sürece orada ekin ve hasat, yaz ve kış, gece ve gündüz olacak’. Ve Tanrı Nuh’a; ‘Sana ve senin çocuklarına söz veriyorum. Seninle sözleşmemin işareti olarak bak, gökyüzüne bir gökkuşağı kurdum. Bir daha asla bir tufanla onları yok etmeyeceğim’ dedi.*”⁴² Bu çeviride de Tanrı’nın yeryüzünü bir daha yok etmeyeceğine dair vaadinden söz edilmiştir. Sonraki cümlenin de çevirisi verilerek ayet orijinaline daha uygun hâle getirilmiştir. Ardından gökkuşağı imgesi burada da konuya dâhil edilmiştir. Ayetin yetişkinlere göre hazırlanmış çevirisine bağlı olmaksızın anlamının metin içerisinde yer aldığı çocuk İncillerinden bir örnek şöyledir:

*“Tanrı Nuh’a harika bir vaatte bulundu. Asla insanların günahlarını yargılamak için bir daha tufan yollamayacaktı. Tanrı vaadi için hatırlatıcı bir şey verdi. Gökkuşağı Tanrı’nın vaadinin işaretiydi.”*⁴³

Eski Ahit’te Tanrı’nın vaadi bir daha yeryüzünü lanetlememek şeklindeyken çocuk İncillerinde ‘yok etmek’ fiilinin kullanıldığı görülmektedir. ‘Lanetlemek’ kelimesi olumsuz çağrışımlarıyla çocuğu suçluluk duygusuna itebileceğinden yerine bu kelimenin kullanılması uygun olmuştur. Dikkatleri çeken diğer bir ortak nokta ise Tanrı’nın vaadinin işareti olarak gökkuşağı imgesinden bahsedilmesidir. Bu imgenin çocuklar için dikkat çekici olduğu sanılmaktadır. *Eski Ahit*’te geçmemesine rağmen çocuk İncillerinin hepsinde yer alan bu imgenin kullanılma sebebinin dikkatleri çekerek bahsedilen konunun kalıcılığını sağlamak olabileceği düşünülmektedir.

Çocuk İncillerinde Nuh tufanının anlatıldığı konuya verilen başlıklar ise şöyledir: Tanrı Yeniden Başlar⁴⁴, Nuh’un Gemisi⁴⁵, Nuh’un Hikayesi⁴⁶, Tufan⁴⁷, Nuh ve Büyük Tufan⁴⁸. Başlıkları ve içeriği birlikte incelediğimizde gerek çocuğun Tanrı tasavvuruna olumsuz etki edebilecek, gerekse duyuşsal gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek hiçbir unsurun yer almadığı görülmektedir. *Yaratılış Kitabı*’nın 6-

⁴¹ http://www.jesusandkidz.com/html/j_noha_10.htm (Erişim Tarihi: 03.12.2012).

⁴² Delval, *age*. s. 36.

⁴³ <http://www.bibleforchildren.org/PDFs/turkish/Noah%20and%20the%20Great%20Flood%20Turkish.pdf> (Erişim Tarihi: 03.12.2012).

⁴⁴ Tutu, *age*. s. 12.

⁴⁵ Harrison, *age*. s. 14.

⁴⁶ Delval, *age*. s. 30 ve http://www.jesusandkidz.com/html/smalljk_stories.htm (Erişim Tarihi: 04.12.2012).

⁴⁷ Anonim, *age*. s. 10.

⁴⁸ Henry Sherman, *age*. s. 7, <http://kids.ochristian.com/Childrens-Bible/Noah-And-The-Great-Flood.shtml> ve <http://www.bibleforchildren.org/languages/turkish/stories.php> (Erişim Tarihi: 04.12.2012).

10. ayetleri ve çevirileri Nuh kıssasının içerisinde çocuğun algısına uygun çeviriyle yer almaktadır.

3. Çocuk İncillerinde Resimlerin Kullanımı

Din dili, oldukça soyut bir dildir.⁴⁹ Çocuğa din eğitimi verilirken din dili, seçilen kelimeler ve konunun içeriği ile somutlaştırılabileceği gibi konunun anlatımında gösterilen resimlerle de bu sağlanabilir.

Genel manada çocuk kitaplarının dili sade, anlaşılabilir, çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişimine uygun olmalıdır. Bunun yanında, kitabın, işlenen konunun yapı ve içeriğine uygun olarak resimlenmesinin, çocuğun dikkatini çekmesi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir. Kitaplardaki resimlemeler, konunun öğrenilmesini kolaylaştıracağı gibi okumanın hızlanmasına da katkı sağlar. Kitaplarda konuyla ilgili resimleri gören çocuğun okumaya ilgisi artacak, soyut kavramları somutlaştırabilecek ve hayal gücünün gelişimine katkı sağlayacaktır.⁵⁰ Bu faydalar gözetilerek incelediğimiz çocuk İncillerinde de resimlemelerin geniş yer tuttuğu söylenebilir.

İncelediğimiz çocuk İncillerinin dış kapaklarına baktığımızda oldukça ilgi çekici, canlı renklerin kullanıldığı, resimlerle dikkat çekici hâle getirildiği fark edilmektedir. Örneğin; resimler ve içeriğe baktığımızda 6-7 yaş grubu için hazırlanan *My Little Picture Bible* başlıklı kitabın kapağında pırıltılı bir gökyüzüne çizilmiş rengârenk bir gökkuşağının altında ise Nuh'un gemisi tasviriyle birlikte çeşitli hayvanların yer aldığı canlı bir resim yer almaktadır.

Dikkat çekici resimlerin yer aldığı bir diğer kitap ise *Rider's Digest Bible for Children*'dir. Bu kitabın kapağında ise içerikte, *Yaratılış Kitabı*'nın 15. bölümünde İbrahim kıssasının anlatıldığı ayetleri açıklayan kısmı resmedilmiştir. Bu resimde yanında eşi ile İbrahim yıldızlarla bezeli gökyüzüne bakmaktadır.

İllüstrasyonlar konusunda titiz bir çalışmanın ürünü olan *Children of God Storybook Bible* adlı kitabın resimlemeleri 20 illüstratör tarafından yapılmıştır.⁵¹ Kapak resminde büyük bir ağacın altında, kitabın içeriğinde İsa olarak resimlenmiş bir adam ve yanında, kucağında ve hatta omuzlarında oturan çocuklar görülmektedir. Çocukların etrafını sardığı adamın mutlulukla gülümsediği, etrafındaki çocukları sevdiği görülmektedir.

İncelediğimiz çocuk İncillerinin hepsinin kapak tasarımlarında görsel estetiğe, kapakta algıya etki edecek mesajlara dikkat edildiği görülmekle beraber çalışmamızın sınırlılığı nedeniyle daha fazla örnek incelenemeyecektir.

Kitapların içerisinde kullanılan resimlere baktığımızda, tüm İncillerin *Yaratılış Kitabı*'nın ilk ayetleriyle başladığından bahsetmiştik. Evrenin yaratılışının 6 günde tamamlandığından bahsedilen ayetlerin uygun resimlerle tamamlandığını

⁴⁹ Koç, *Din Dili*, s. 15.

⁵⁰ Liman, *İlköğretim 1. Kademe Ders Kitabı İllüstrasyonlarının Tasarım İlkelerine ve Öğrenci Algı Düzeyine Uygunluğu*, s. 45.

⁵¹ Tutu, *age*, s. 110-112.

görmekteyiz. Konu ve ayetlerin resimler temelli verildiği *My Little Picture Bible* adlı kitapta ‘Tanrı Dünyayı Yaratır’ başlığı altında Tanrının ışık olsun sözüyle karanlıkları aydınlatıldığı anlatıldıktan sonra *Yaratılış Kitabı*’nın ilk ayeti uygun çeviriyle verilmiştir. Söz konusu sayfa oldukça renklidir. Gökyüzünde güneş, ay ve yıldızlar aynı anda görülmekte, konunun anlatıldığı kısımda büyük puntolu yazıların arka fonunda parlak bir ışık yer almaktadır. Sayfanın alt kısmında ise, denizden bir parça, dalga imgesiyle verilmiş, üzerine ilgili ayet yazılmıştır. Daha sonra evrendeki canlı yaşamın meydana geldiği ve güzel kokulu çiçeklerin yetiştiği anlatılmıştır. Bu sayfada, birbirinden renkli çiçekler ve yine parıldayan bir güneş imgesi yer almıştır. Bir sonraki sayfada hayvanların yaratılışı anlatılırken kara ve deniz canlıları resmedilmiştir. Karada yaşayan hayvanlar deniz kıyısında yürümekte, denizin içi de hayvanlarla birlikte resmedilmiştir. Daha sonra konu Adem ile Havva’nın yaratılışına gelmiş, burada çeşitli hayvanların arasında Adem ile Havva çıplak olarak çizilmiştir. Eden Bahçesi başlıklı diğer konuda, Tanrı’nın Adem ile Havva’yı sevdiğinden, onları Eden bahçesinde diledikleri gibi davranmakta özgür bıraktığından bahsedilirken arka fonda güzel bir bahçe tasviri görülmektedir. Yemyeşil bir alan üzerine renkli çiçekler, kelebekler ve meyvesi olan ağaçlar yerleştirilmiştir. Adem ile Havva bu bahçe içerisinde mutluluk içerisinde koşmaktadır. Bir sonraki sayfada bu güzel bahçe tasviri devam ederken yasaklanmış meyve açıklanmaktadır. Devamında kırmızı meyveleri olan büyük bir ağacın üzerinden büyük bir yılan, aşağıda durmakta olan Adem ile Havva’nın üzerine doğru sarkmaktadır. Bir ısırık alınmış olan meyve Havva’nın elindeyken Adem’in eli de bu meyveye doğru uzanmıştır. Adem ile Havva tasvirinde yüzlerinde mutsuz bir ifade vardır. Adem ile Havva’nın kıssasının sonuna gelindiğinde yüzünü kapatarak ağlayan Havva’nın yanında ağlayan Adem tasviri ve oradan uzaklaşan yılan görünmektedir. Öyküleyici anlatım tarzıyla verilen kıssanın altında *Yaratılış Kitabı* 1. bölüm 3. ayet çocuklara uygun tercümeyle yer almaktadır. Bölüm bu sayfa ile sona ererken evrenin yaratılışı ve Adem ile Havva’nın cennetten kovuluşu konusu da sona ermektedir. Başlangıçtaki iki konunun resimlemelerini birlikte değerlendirecek olursak; dünyanın ve Eden bahçesi olarak adlandırılan cennetin oldukça güzel doğa tasvirleriyle resimlendiği görülmektedir. Adem ile Havva’nın cennette de çıplak olarak tasvir edilmesi *Eski Ahit*’te geçen “*Adem de karısı da çıplaktılar, henüz utanç nedir bilmiyorlardı.*” ayetine uygundur. Nitekim *Eski Ahit*’e göre çıplaklıklarından utanma duygusunu ancak yasak meyveyi yedikten sonra fark edebilmişlerdir.⁵² Bu ayetlerin konu edildiği sayfalarda da utanç ve pişmanlık duygusu Havva tasvirinin yüzü kapatılarak Adem’in ise üzgün bir yüz ifadesiyle ağlar biçimde çizilmesiyle yansıtılmıştır. Seçilen resimlerin konuyla birebir örtüştüğü ve çocuğun konuyu daha somut bir biçimde anlamasına yardımcı olduğu tespit edilmiştir.

Children of God Storybook Bible adlı çocuk incilinde resimlemeler arka fonda değil ilgili konunun başında veya sonunda yer almaktadır. ‘Tanrı hayat verir’ başlığıyla sunulan *Yaratılış Kitabı*’nın birinci ayetini konu alan öykü, dünyanın gökyü-

⁵² *Eski Ahit*, *Yaratılış* 2/25 ve *Yaratılış* 3/7.

zünden görünümü ile başlamaktadır. Aynı resmin içerisinde parlak bir ışık, ay ve yıldızlar da görülmektedir. İlgili ayet öyküleyici anlatım tarzı içinde verildikten sonra konu; “Tanrım, güzel dünyanı korumamda ve sevmemde bana yardım et.” duasıyla son bulmaktadır. Bu duanın altındaki resimde denizin üzerinden doğan bir güneş, denizin kıyısında çeşitli hayvanların yer aldığı mükemmel bir doğa tasviri yer almaktadır. *Yaratılış Kitabı*’nın ikinci bölümündeki konu olan Havva’nın yaratılışının işlendiği konuda ise yine doğa tasviri içerisinde birbirine sarılmış ve çıplak olarak resmedilmiş Adem ile Havva görülmektedir. *Yaratılış Kitabı*’nın üçüncü bölümünde Adem ile Havva’nın ilk günahı işledikleri bölümde yasak ağaca ellerini uzattıkları görülürken, güzel bahçe tasvirinin sağında bir kapı görülmektedir. Kapı çöle benzeyen başka bir yere açılmakta ve Adem ile Havva o kapıdan çıkarken görülmektedir. Yine çıplak olan Adem, elinde tırpan ile çizilerek Tanrı’nın ona hayatı boyunca toprağı ekme cezasını verdiği vurgulanmıştır.⁵³

İnternet kaynaklarında konuların resimlendirilişleri farklıdır. Örneğin: www.bibleforchildren.org web sitesinde ayetleri içeren kıssalar, Powerpoint sunusu şeklinde hazırlanmış ve her sayfada resim üzerine yazı eklenerek tasarlanmıştır. Sitede geçen hikâyelerin resimlemeleri Byron Unger ve Lazarus tarafından yapılmıştır. Resimlerin detaylı tanımlamalarını yapmak çalışmanın sınırlılığı nedeniyle mümkün olmayacağından genel olarak değerlendirirsek, konuyla ilgisiz resimlerin yer almadığı ve çocuğun konuyu somutlaştırmasına olanak tanıyan çizimlerin verildiği söylenebilir.

Çocuğun bilişsel gelişimine uygun konu anlatımının yanında resimlerin güzelliğiyle dikkat çeken online kaynaklardan bir tanesi de www.jesusandkidz.com/ adresli sitedir. Örneğin evrenin yaratılış aşamaları açıklanırken, dünyanın boş ve karanlık olduğu söylenmiş, resimde karanlık içerisinde gri bir dünya imgesi verilmiştir. İlk gün Tanrı’nın ışık olsun demesiyle ışığın varlığından bahsedilirken farklı renklerle ışıldayan bir gökyüzü imgesi verilmiştir. Denizlerin oluşumundan bahsedilirken masmavi gökyüzünün altında dalgalı bir deniz resimlenmiştir. Deniz ve karaların ayrılarak bitki ve ağaçların yaratılışının anlatıldığı kısımda yeşil bir doğanın içerisinde şelale imgesi yer almıştır. Yıldızlar, ay ve gök cisimlerinin yaratılışının anlatıldığı kısımda ayın bir parçası ve parlak yıldızlar görülmektedir. Bu şekilde devam eden tasvirlerle evrenin yaratıldığı her aşama için birebir resimler çizilmiştir. Sayfa tasarımı resimler üstte, açıklamalı bölüm altta yer alacak şekilde hazırlanmıştır. İlgili resim ve açıklamanın aynı sayfada yer alması konunun anlaşılabilir olarak takip edilmesini kolaylaştırmıştır.

İncillerde Adem ile Havva’nın kıssasından sonra ortak olarak yer alan konu Nuh ve tufan konusudur. *Yaratılış Kitabı*’nın 6-10. bölümlerini içeren kıssa da çocuk İncillerinde resimlemelerle anlatılmıştır. Marie Helene Delval’ın kaleminden anlatılan, Ulises Wensell tarafından illüstrasyonları yapılan kitapta, ilgili bölümün ilk resmi Nuh ve ona inananların devasa bir gemi inşa edişinin tasviridir. Geminin üzerinde birkaç kişi çalışırken aşağıda gemiye binmek üzere eşyalarıyla hazır bek-

⁵³ Tutu, *age*. s. 7-10.

leyen insanlar resmedilmiştir. Geminin büyüklüğü aşağıya çizilen insanlara oranıyla vurgulanmıştır. Bir sonraki sayfada kapkaranlık gökyüzü altında kaçışan insanlar görülmekteyken, hemen sonrasında Nuh'un gemisi su yüzeyinde ilerlemekteyken su içerisinde çırpınan, küçük kaya parçalarına sığınan, birbirlerine yardım eli uzatan ve geminin ardından bakan insanlar resmedilmiştir. Yağmurun durup geminin karaya vuracağı anlatılırken, gökyüzünde ağzında zeytin dalı olan beyaz bir güvercin, aşağıda da ise berrak suların üzerinde Nuh'un gemisi süzülmemektedir. Geminin güvertesinde uzun ve beyaz sakallarıyla gökyüzüne el uzatan Nuh tasviri görülmektedir. Kissanın sonunda *Eski Ahit*'te de yer alan Tanrı'nın bir daha insanları lanetlemeyeceği, tufan göndermeyeceği sözüne yer verilmekte ve bu sözün alameti sayılan gökkuşağının görüldüğü resimlerle de bu anlatım pekiştirilmektedir. Kissanın sonundaki resim ise gökkuşağı ile süslenmiş, berrak bir gökyüzünde uçmakta olan kuşlar ile karaya çıktığı için sevinen insanlar, çeşit çeşit hayvanlar ve gemi yer almaktadır.⁵⁴

Anonim bir kitap olan *Mother Stories from Old Testament* adlı kitapta ise konu ile ilgili tek bir resim yer almaktadır. Bu resim karakalem çalışmasıdır. Devasa gemiye binmekte olan hayvan çiftlerinin yer aldığı resimde, arkasında kadınlar bulunan, elinde asası ve uzun sakalıyla Nuh tasviri dikkat çekmektedir. Gökyüzünde koyu tonlarla dikkat çekici hâle getirilen bulutlar, tufanın yaklaştığı bir anın resimlendiğinin göstergesidir.

Çocuk İncillerinde *Yaratılış Kitabı*'nın 6-10. bölümlerinin verildiği görülmektedir. Çizimlerin ortak yanı ise Nuh'un gemisi, hayvan çiftleri ve kissanın sonunda verilen gökkuşağı imgesidir. İncillerin hepsinde yapılan çizimlerde bu öğelere yer verildiği görülmüştür.

Çocuk İncillerinin resimlemelerini daha detaylı olarak incelemek mümkündür. Verdiğimiz birkaç örnek çerçevesinde bakıldığında; resimlerin konuyu açıklayıcı, çocukların hayal gücüne katkı sağlayacak yapıda olduğu görülmektedir. Resimlerde canlı doğa tasvirlerinin ön planda olduğu görülmektedir. Tabiatla evcil ve evcil olmayan hayvanlar, çiçekler ve gökyüzü bir arada çizilmiştir. Hayvanlar ve doğa, çocuğun ilgi alanına girdiğinden konuyu daha cazip hâle getirebileceği gibi, bu güzelliğin yaratıcısının Allah olduğu fikrine ulaşmasına da katkı sağlayacaktır.⁵⁵ Din dili gibi soyut bir olgunun somutlaştırılmasında resimlerden yararlanmak oldukça faydalı olacaktır. Bu resimlemeler sayesinde çocuğun İncildeki konulara ilgisi artacak, okumaktan zevk alacak, bunların yanında estetik zevki ve hayal gücü de gelişecektir.⁵⁶ Hıristiyan ilahiyatında İsa'nın ya da diğer peygamberlerin tasvir edilmesinde bir sakıncanın olmaması da İncillerin bu faydalar gözetilerek resimlenmesini kolaylaştırmıştır.

⁵⁴ Delval, *age*. s. 31-37.

⁵⁵ Çankırılı, *Çocuğun Manevi Eğitimi*, s. 115.

⁵⁶ Yılmaz, *İlköğretim Okulları İlk Kademedeki Okutulan Ders Kitaplarının Resimlemeleri Yönünden Değerlendirilmesi*, s. 26.

4. Çocuk İncillerinde Etkinlikler ve Bilgisayar Oyunları

Özellikle internet kaynaklı çocuk İncillerinde; ayetlerin çocuklara uygun hâle getirilmesiyle yetinilmemesi, öğrenilenleri destekleyici etkinlik ve oyunlar da hazırlanmıştır. Şüphesiz ki bu oyunlar sayesinde çocuk; akıl yürütme, problem çözme, strateji geliştirme gibi yeteneklerini geliştirmenin yanı sıra konuyla yakından ilgilenecek, öğrenmeye istekli hâle gelecektir. Bu tarzda hazırlanmış birçok internet sitesi olmakla beraber biz bu çalışmamızda dikkatimizi çeken birkaç tanesinden etkinlik ve oyun örnekleri vermekle yetineceğiz.

Doğudan batıya elli altı dile yapılmış tercümesiyle dikkat çeken web sitelerinden birisi www.bibleforchildren.org/ adresli sitedir. Türkçe dil seçeneğiyle de hizmet veren site, kutsal kitabı dünyanın her yerindeki çocuklara tanıtarak İsa Mesih'i onlara sevdirmeye amacıyla yola çıktığını, sitedeki tüm materyallerin ticari amaç gütmeksizin alınıp kullanılabileceğini beyan etmektedir. *Eski ve Yeni Ahit*'ten iki yüz yirmi bir ayetin açıklandığı altmış hikâyenin Powerpoint sunularıyla resimlenerek verildiği sitede boyama etkinlikleri ve verilen öykülerin broşür şekilleri yer almaktadır. Broşürlerin boyama versiyonları bulunduğu gibi renkli baskı yapma imkânı sunan seçeneği de mevcuttur. Hem broşürler hem de boyama yaprakları internet üzerinden değil, çıktı alınarak kullanılmak üzere tasarlanmıştır. İlgili hikâyenin karşısında boyama, broşür etkinliklerinin yanında İncil'in hangi bölümünden alıntı yapıldığı da verilmekte ve bu kısma tıklanıldığında www.biblegateway.com/ adresinden ilgili bölüme yönlendirme yapılmaktadır. Böylelikle incelenen ayetin orijinal metnine de kolaylıkla ulaşılabilmesi sağlanmaktadır. İncil içerikleri, resimlemeleri ve üslubu yönünden çocuk gelişimine uygun olduğu gibi, boyama etkinliklerinin verilerek çocuğun öğrendiklerini eğlenebileceği bir şekilde pekiştirmesine de olanak sağlanmıştır. İnceleyeceğimiz diğer web sitelerine göre etkinliklerin boyama ve broşür ile sınırlı kalması sitenin zayıf yanlarından biri olsa da bu kadar zengin dil seçeneğine sahip olan tek web sitesi olması bakımından dikkate değerdir.

İngilizce olarak yayın yapan online kaynaklardan bir diğeri ise www.jesusandkidz.com/ adresli web sitesidir. Bu sitede *Bible Stories* başlıklı linkte yirmi sekiz kıssa çerçevesinde ilgili ayetler çocuklara uygun bir üslupla verilmiştir. Her sayfada bir resim ile tasarlanan sitedeki öykülerin içerik, resimleme ve üslubu diğer başlıklar altında incelenmiştir. Web sitesinde yer alan diğer linkler biri de *Coloring Pages* başlığıyla verilen boyama sayfalarıdır. Bu sitede sayfanın online olarak boyanmasına izin yoktur; sayfa çıktı alınarak kullanılabilir şekilde tasarlanmıştır. Daha önce incelediğimiz web sitesindeki gibi konunun anlatıldığı her sayfa boyama sayfası olarak verilmemiş, bunun yerine konuyu kapsayıcı ve konuyu temsil eden bir sayfalık resimler hazırlanmıştır. Yine burada her temayla ilgili resim bulunmamaktadır. Yirmi sekiz kıssadan yirmi üçünün boyama sayfası vardır.⁵⁷

Aynı web sitesinde bulunan bölümlerden biri de soru-cevap bölümüdür. Burada da on altı kıssaya ait sorular yer almakta, yeşil renkle gösterilen butona basıl-

⁵⁷ Bk. http://www.jesusandkidz.com/html/smalljk_activities.htm.

diğında soruların cevapları da görüntülenebilmektedir. Mini sınav olarak da değerdirebileceğimiz sorular açık uçlu ve kısa cevaplı şekildedir.

Sitede ayrıca, puzzle ve labirent bulmaca bölümü de yer almaktadır. Ancak bu bölümdeki linkler aktif değildir. Yalnızca *Nuh'un Gemisi* labirent bulmacası oynanabilmektedir. Burada, çocuklardan başlangıçta yer alan Nuh'un gemisini karaya ulaştırmaları istenmektedir.

Diğer web sitelerinden farklı olarak sitede şarkılar bölümünde, *İncil Hikâyeleri* başlığında yer verilen her kıssaya ait bir şarkı bulunmaktadır. Şarkılar bilgisayara indirildikten sonra dinlenebilen ve piyanoyla çalınmış sözsüz şarkılardır. Hikâyeler çocuklara okunurken ya da çocuklar bireysel olarak okurken dinletilebilecek tarzdadır.

Sitedeki farklılıklardan biri de *Comic Book* linkiyle verilen Hz. İsa'nın hayatından bir bölümün çizgi roman şeklindeki sunumudur. Burada altı sayfadan oluşan tek bir kesit yer almaktayken sayfanın başındaki açıklamaya göre, *Eski ve Yeni Ahit*'ten bölümler bu şekilde hazırlanmaya devam edilmektedir ve bunlar da yayınlanacaktır. Yayınlanmış olan altı sayfaya baktığımızda çizimler ve konunun sunumu çizgi romanın özelliklerine uyacak şekilde dikkat çekici ve sürükleyicidir.

Çocukların İncillere dikkatini çekmek amacıyla hazırlanan ayrıca pek çok dini konuda hazırlanmış oyun ve etkinliklerle din eğitimi veren sitelerden incelediklerimiz arasında en zengin içerikli <http://us-en.superbook.cbn.com/> adresli sitedir. Sitedeki etkinlik ve oyunlara Robot Gizmo, Chris isimli erkek ve Joy isimli kız çocuk karakterleri rehberlik etmektedir. Sitede *oyunlar, keşif, yarışma, bölümler, İncil, video ve radyo* linkleri bulunmaktadır.

Oyunlar başlığında karşımıza çıkan ilk oyun, *Şaşırtıcı Meyve Ağacı* adlı oyundur. Hedef, Robot Gizmo'nun Chris'in makinasına koyduğu renkteki meyveyi ağaçta aynı renkte olan en az iki meyveyle buluşturarak onları sepete almaktır. Oyunun tamamlanan her bölümünün sonunda İncil'den bir ayet açıklaması karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; birinci bölümü tamamladığımızda, *"Kutsal Ruh; sevgi, eğlence, huzur, sabır, nezaket, iyilik, sadakat ve öz kontrol gibi meyveleri yaşamamız için yaratmıştır. Bunlara karşı hiç bir kural yoktur."* (Galatyalılar 5/22-23) metni karşımıza çıkmaktadır. Atıf yapılan ayet; *"sevgi, eğlence, huzur, sabır, nezaket, iyilik, sadakat, uysallık, öz kontrol, ruhun meyveleri olduğu için onlara karşı böyle bir kural (yasa) yoktur"*⁵⁸ şeklindedir. Ayet anlam olarak orijinaline uygun olarak verilmekle beraber İncil'in metninde *böyle bir kural* ifadesi daha önceki ayetlerdeki durumu açıklarken çocuk İncillerinde *bunlara karşı hiçbir kural yoktur* şeklinde öncesiyle ilişkilendirilmeksizin verilmiştir. Görüldüğü üzere oyunun içerisindeki ayetler de çocuğun algı düzeyi gözetilerek sadeleştirilmiştir. Oyunun ikinci bölümü tamamlandığında ise karşımıza çıkan ayet 1. *Yuhanna Kitabı*'nın 4. bölümünün 16. ayetidir. Bölüm tamamlandığında çıkan renkli kutuda şöyle yazmaktadır: *"Tanrının bizi ne kadar sevdiğini biliyoruz ve onun sevgisine güveniriz. Tanrı aşktır ve aşkla yaşa-*

⁵⁸ *Yeni Ahit*, Galatyalılar 5/22-23.

yan herkes Tanrıyla yaşar ve Tanrı da onlarla yaşar.” (1. Yuhanna 4/16.) Ayetin yetişkin İncillerindeki şekline baktığımızda: “Ve biz biliriz ve Tanrının içimize bahşettiği aşka inanırız. Tanrı aşktır ve aşkla yaşayan Tanrıyla yaşar ve Tanrı da onunla yaşar.” Yine ayetin çocuklar için sadeleştirildiğini, aynen alınmadığını görülmektedir. Oyun içerisinde verilmek üzere seçilen ayetlerin konularına baktığımızda; sevgi, aşk ve iyilik gibi değerlerin vurgulandığı dikkat çekmektedir.

Tarihi Eser Macerası adlı oyunda ise Hristiyan tarihine dair önemli tarihi eserler ya da dini bir amaçla kullanılmış araç gereçler oyun vasıtasıyla tanıtılmaktadır. Oyun, Tevrat ruloları, el yazması İncil metinleri gibi dini değer ifade eden resimleri eşleştirilerek oynanmaktadır. Tamamlanan her bölümün ardından bir eser tanıtılmaktadır. Örneğin birinci bölüm bittiğinde karşımıza çıkan resmin altında: “Bu bir karar göğüslüğüdür. Büyük rahip Harun tarafından giyilmiş ve İsrail’in on iki büyük kabilesi tarafından renklendirilerek oyulmuştur.” şeklinde açıklama yer almaktadır. İkinci bölüm bittiğinde: “Vaav! Bu Dünyanın en eski parşömen rulolarından biridir. Ölüdeniz yakınlarındaki bir mağarada bulunmuştur. Burada bulunan yazma parşömenler 2000 yıllıktan daha eskidir.” şeklinde açıklama yer almaktadır. Resimde Tevrat rulosu görülmektedir. Oyun, dini sembollerin ya da dini değeri olan eserlerin tanıtılmasıyla devam etmektedir. Çocuklara dini tarih bilinci kazandırmak için oldukça eğitici bir oyunda Chris karakteri oyuncuya yardım etmektedir.

Sitede yer alan 3D eşleştirme ve *Supervuruş* oyunlarında Gizmo, Joy ve Chris karakterleri görülmekle beraber oyunların içeriğinde din eğitimi amaçlayan herhangi bir öge yer almamaktadır. Bu oyunların görsel hafızayı güçlendirmek ve çocukları eğlendirmek amacıyla verildiği düşünülmektedir.

Keşif başlıklı linkte ise Gizmo’nun kontrol ettiği makineden dini içerikli sorular ve bu soruların cevaplarının yayınlandığı soru-cevap bölümü yer almaktadır. Aynı link içerisinde *Tanrıyı tanımak ister misin?* seçeneği mevcuttur. Bu seçenekte Yeremya 29/11, Romalılar 3/13 ve John 3/16 ayetleri çocuklara uygun tercüme ve kırlarda oturan bir çocuk resmiyle ekranda yer alırken, ayetlerin kısa açıklaması yapılmaktadır. Açıklamayı erkek çocuk seslendirmektedir.

Yarışma başlıklı linkte üç ayrı çekiliş için başvuru seçenekleri bulunmaktadır. Mini i-pad, İlk Noel çizgi film DVD’si ve 25000 süper puan kazanmak için sadece *Giriş* butonunu tıklamak yeterlidir.

Bölümler, kısımlar şeklinde tercüme edebileceğimiz linkte ise süper kitap DVD’lerinde yer alan çizgi filmlerin müzikleri, duvar kâğıtları ve karakterlerin tanımları yer almaktadır. Burada incelenmeye değer materyallerden birisi de *Gizmo’nun İncil Maceraları* isimle verilen ücretsiz olarak bilgisayara kaydedilebilen altmış günlük kullanım için hazırlanan, her güne bir ayet ve bununla ilgili oyunların yer aldığı kitaptır. Kitap; “*Sevgili Tanrım, lütfen okuduğum İncil’i anlamama yardım et. Öğrendiklerimi hayatıma uygulamamda yardım et.*” duasıyla başlamakta ve kitabın nasıl kullanılacağı talimatı verilmektedir. Bu talimatlara göre kitabın 43-

48. sayfalarında yer alan o günün İncil ayeti okunacak, etkinlikler yapılacak ve ardından sayfanın sonunda verilen günün duası edilecektir.⁵⁹ 52 sayfadan oluşan kitap, içerdiği dualar, ayetler ve etkinlikler yönünden ayrıca incelenmeye değer olmakla beraber çalışmamızın sınırlılığı nedeniyle yalnızca kitap içerisindeki resimlemelerin, ayetlerin ve oyunların çocukların algı düzeyine uygun, oldukça dikkat çekici ve çocuklar için eğlenceli olduğunu belirtmekle yetinilecektir.

İncil başlıklı linkte ise İncil'den istenen bölüm seçilmekte ve çocuklara göre hazırlanan çeviriyle ayetler okunabilmektedir.

Video bölümünde, *Superbook DVD* setinde yer alan çizgi filmlerden kesitlerle hazırlanmış klipler izlenebilmektedir. Çizgi filmleri siteden izlemek mümkün değildir, ancak satın alınabilmesi için gerekli bağlantıya aynı adres üzerinden ulaşabilmektedir. Radyo bölümünde çocuklara gündemdeki popüler şarkıları dinleme olanağı sunulmaktadır.

Çocuk Kulübü adıyla açılan üyelik sistemiyle çocuğun kendini özel bir alanda hissetmesine ve ortama daha çok bağlanmasına yol açılmıştır. Çünkü bu dönemdeki çocuklar bir gruba mensup olmak isterler. Katıldıkları grupların belirli toplanma yerleri ve birlikte yapmaktan hoşlandıkları belirli faaliyetler vardır.⁶⁰ Kulübe bir profil oluşturarak katılan çocuk, ortak ilgi alanına sahip olduğu, üstelik dünyanın dört bir tarafından katılma imkânına sahip akranlarıyla tanışacak, sohbet edebilecektir. Böylelikle kültür alışverişi yapabileceği, dini hakkında bilgisini ve bakış açısını geliştirebileceği, üstelik kendisini ait hissedebileceği bir gruba katılmış olacaktır.

Web sitesini bir bütün olarak değerlendirecek olursak, yayıncıların kişisel kimliği belirtilmemekle beraber Hristiyan yayın ağı tarafından yapıldığı bilgisi sunulmaktadır. Hazırlayan insanların çocuk gelişimi konusunda bilgi ve tecrübe sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Sitedeki etkinlik, oyun, video ve İncil ayetleri çocuğun gelişim düzeyine uygun olmakla beraber oldukça dikkat çekicidir.

Sonuç

Hangi dine mensup olursa olsun din eğitimine erken yaşlarda başlanmasının önemi tartışılmaz bir gerçekliktir. Din eğitiminin doğru yöntem ve tekniklerle verilmesi çocuğun hayatı boyunca din ile kurduğu ilişkili etkileyeceğinden üzerinde hassasiyetle durulmalıdır. Din eğitimi veren kişilerin uzman olması gerektiği gibi kullanılan kaynaklar da oldukça önemlidir. Çocuk kitaplarından, masal ve hikâye kitaplarından ilgili konu doğrultusunda faydalanılabileceği gibi din eğitiminde kutsal kitapların yeri tartışılmazdır. Din eğitiminde kutsal metinlerden faydalanılması, çocuğun öğrendiği konunun Tanrısal kaynaklı olduğunu kavrayarak kendini vahye muhatap hissetmesinin yanında konunun önemine de inanmasını sağlar. Böylelikle öğrendiklerini uygulama konusunda güdülenmiş olur. Doğru din

⁵⁹ Gizmo's Bible Adventures, http://us-en.superbook.cbn.com/sb_bible (Erişim Tarihi: 11.12.2012).

⁶⁰ Gander ve Gardiner, *age*. s. 399.

eğitiminde çocuğun dinin kaynağını kavrayıp bilmesinin gerekliliğiyle beraber kullanılan kaynakların içeriği, üslubu, hazırlanırken kullanılan yöntemler, materyalin niteliğini belirleyecek etkenlerdir. Bu hususu göz önünde bulundurarak çocuk İncillerini içerik, üslup, resimleme ve etkinlikler yönünden incelediğimiz bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Araştırmamızda beş adet basılı dört adet internet üzerinden yayımlanan kaynak kullanılmıştır. İncelenen çocuk İncillerinin hiç birinde çocuğun gelişimini ve psikolojisini olumsuz etkileyecek herhangi bir unsura rastlanmamıştır.

2. İncelenen kaynaklarda ayetlerin kıssalar çerçevesinde verildiği görülmüştür. İlgili ayet kıssanın içinde ya da bölümün sonunda çocuğa uygun bir üslupla verilmiştir. Kıssa temelli öğretim hedeflendiğinden kaynakların hepsinde öyküleyici anlatım tarzı benimsenmiştir.

3. *Eski ve Yeni Ahit* bütün olarak değerlendirildiği gibi İncil'deki sıralama da dikkate alınmıştır. Önce *Eski Ahit*'ten kıssa ve ayetler -İncil'deki sıralamaya uygun olmak kaydıyla- daha sonra yine İncil'deki sıralama esas alınarak *Yeni Ahit*'ten ayet ve kıssalar verilmiştir.

4. İncelediğimiz çocuk İncillerinin hiçbirinde İncil'deki ayet ya da konuların hepsine yer verildiği görülmemiştir. Özellikle İncil'in orijinalinde yer almakla beraber toplumda kabul görmesi zor olan, hoşlanılmayacak; Lut peygamberin kızlarıyla ilişki yaşaması, girdiği şehri yağmalaması, Habil ile Kabil'in kıssası gibi çocuğun cinsel ve duyuşsal gelişimini olumsuz yönde etkileyecek konular yer almamıştır.

5. Kitaplarda ve internet sitelerinde hedef alınan yaş grubu belirtilmemekle beraber, belirli yaş grupları için bir sınıflama yapıldığı anlaşılmaktadır. Küçük yaş grupları için hazırlanan kitaplar daha fazla resimli, renkli ve konu anlatımları kısa tutulmuşken daha büyük yaş grupları için hazırlanan kitaplarda resimler azdır ve küçük çocuklar için hazırlanan İncillerde yer verilmeyen bazı konulara değinilmiştir. Çalışma içerisinde hem küçük, hem de büyük çocuklar için hazırlanan İncillerde ortak olarak işlenen konular incelenmiştir.

6. İşlenecek konuda verilen ayetin İncil'deki yeri ve ayet numarası konudan önce veya sonra bütün kaynaklarda muhakkak verilmiştir.

7. Çocuk İncilleri üslup yönünden oldukça sadedir. Mecazlı söyleyişler, kinaye gibi söz sanatları yahut çocukların dil gelişiminin üzerindeki cümle yapısına rastlanmadığı gibi, çocuğa yabancı gelecek kelimeler de kullanılmamıştır.

8. İncil'de inananları korkutarak uyarıcı mahiyette olan ayetler çocuk İncillerinde oldukça yumuşak bir üslupla anlatılmıştır. Yapılan kötülüğe karşılık ceza görülebileceğine değinmekle birlikte şiddeti hafifletilerek aktarılmıştır. Çocuğu korkutacak, sevgi, merhamet dolu Tanrı imajını zedeleyebilecek hiçbir unsur görülmemiştir. Tanrının Nuh ve Lut'un kavmine verdiği cezalar anlatılırken ise o insanların suçuna vurgu yapılarak peygamberlerin iyi insanlar olduğuna dikkat çekilmiştir.

9. Kitapların ve web sitelerinin görsel tasarımları oldukça estetikdir. Bu durum çocuğa sanatsal zevki aşılarken çocuğun dikkatini de çekecektir.

10. Kitaplardaki illüstrasyonlar uzman kişi ya da kişilerce hazırlanmış, bu isimler kitaplarda ve web sitelerinde verilmiştir.

11. Çocuk İncilleri ile ilgili oyun ve etkinliklerin hepsi internet kaynaklarında yer almaktadır ve bu oyunların hepsi dini yönden eğitici olmakla beraber, çocuğun görsel zekâsını, hafızasını, motor becerilerini de geliştirecek tarzdadır.

12. Çocuk İncilleri referans alınarak yapılması önerdiğimiz çocuklara uygun Kur'an meallerinde de çocukların yaşları, ilgileri ve merak ettikleri konular, din dili ve dini gelişimi gibi hususlar dikkate alınmalıdır.

Kaynakça

- Anonim, *Mother Stories From Old Testament*, Henry Altemus Company, Philadelphia 2005.
- Ay, Mehmet Emin, *Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım?*, Timaş Yay., İstanbul 2007.
- Bilecik, Sümeyra, *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi 4. ve 5. Sınıf Ders Kitaplarındaki Ayet Çevirilerinin Öğrenci Algı Düzeylerine Göre İncelenmesi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi SBE. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2012.
- Çankırlı, Ali, *Çocuğun Manevi Eğitimi*, Zafer Yay., İstanbul 2012.
- Delval, Marie Helene, *Reader's Digest Bible for Children - Timeless Stories From Old and New Testaments*, Joshua Morris Publishing, Newyork 1995.
- Gander, Mary ve Gardiner, Henry, *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, İmge Kitabevi, Ankara 2010.
- Harrison, James, *My Little Picture Bible*, D&K Publishing, Newyork 2005.
- Koç, Turan, *Din Dili*, İz Yay., İstanbul 1998.
- Liman, Seda, *İlköğretim 1. Kademe Ders Kitabı İllüstrasyonlarının Tasarım İlkelerine ve Öğrencilerin Algı Düzeyine Uygunluğu*, Gazi Üniversitesi EBE. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2007.
- Sherman, Henry ve Kent, Charles, *The Children's Bible*, <http://www.gutenberg.org/ebooks/23580>. (Erişim Tarihi: 11.12.2012)
- Tutu, Desmond, *Children of God Storybook Bible*, Zondervan Publishing, Michigan 2010.
- Yapıcı, Şenay - Yapıcı, Mehmet, "Çocukta Bilişsel Gelişim", *Üniversite ve Toplum*, C. 6, S. 1, ss. 41-50.
- Yavuzer, Haluk, *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2011.
- Yılmaz, Ahmet, *Çocuklara Meal ve Tefsir Hazırlamanın Gerekliliği ve Örnek Olarak Lokman Suresinin Meal ve Tefsiri*, Ankara Üniversitesi SBE. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2007.
- Yılmaz, Ayça, *İlköğretim Okulları İlk Kademedeki Okutulan Ders Kitaplarının Resimlemeleri Yönünden Değerlendirilmesi*, Anadolu Üniversitesi EBE. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir 2005.
- İncil-Müjde /Çağdaş Türkçe Çevirisi*, Kitabı Mukaddes Yay., İstanbul 2005.
- <http://www.bibleforchildren.org/languages/turkish/home.php>
- <http://www.biblegateway.com/>
- <http://www.jesusandkidz.com/>
- <http://kids.ochristian.com/>
- <http://www.readbibleonline.net/>
- <http://us-en.superbook.cbn.com/>